

**HODEIA
eta
ABADEA**

JUAN MANUEL ETXEBARRIA

Eragilea: Fermin Iraolagoitia

Egilea: Juan Manuel Etxebarria Ayesta

Marrazkilaria: Jesus Antonio Ruiz

Margoa: Ernio, S. L.

Deposito Legal: BI- 256-84

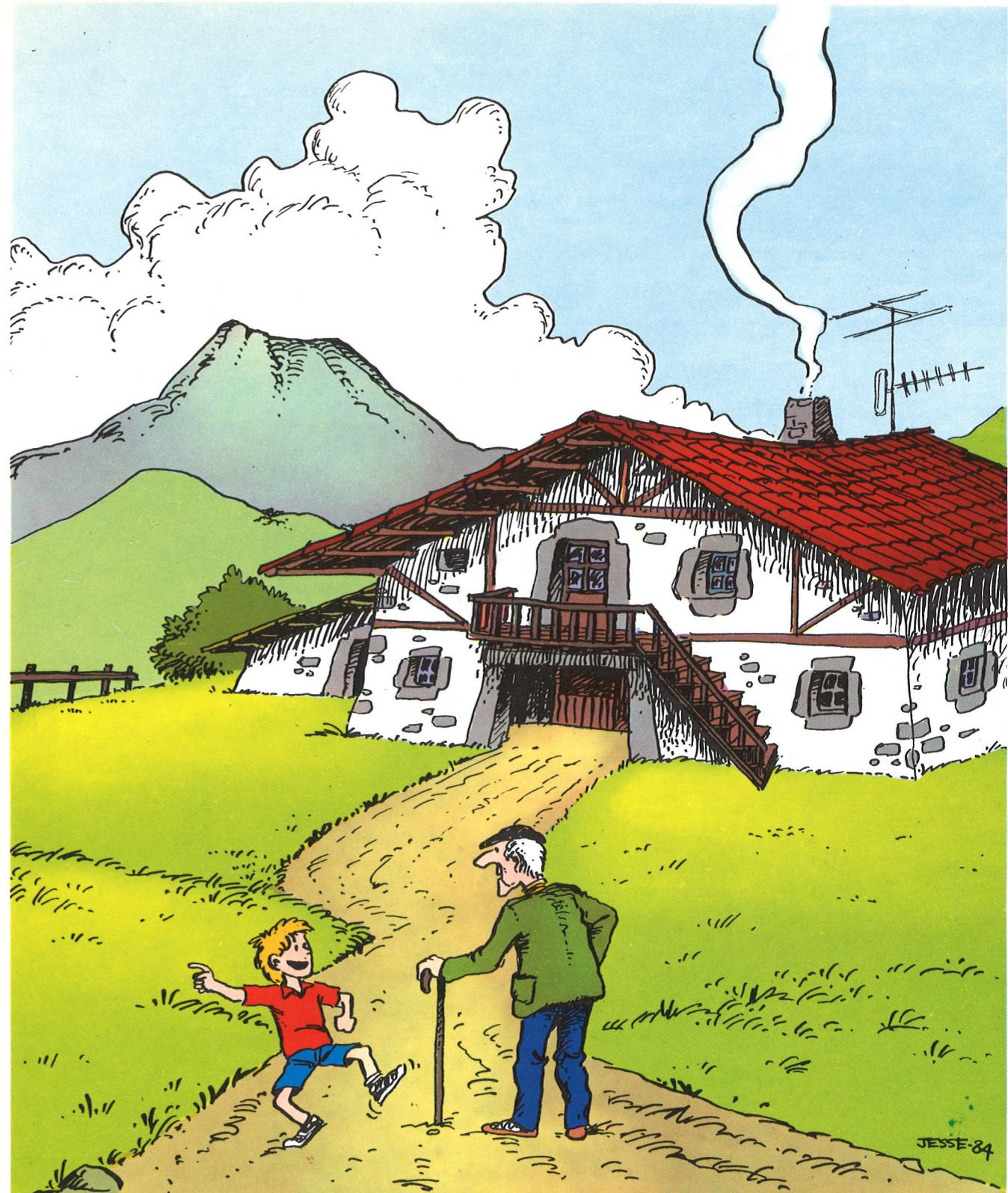
Argitaratzalea: IKA, Euba. Tnoak: 673 04 86 - 673 18 50

Argitaletxea: Ibaizabal

Urtero-urtero, udako oporretan aititaren baserrira joaten nintzan eguzki gozoa eta haize garbia hartzen.

Aititaren baseria oso polita zan eta inguru ederrak eukazan. Lanik ez zan falta eta neuk ere laguntzen neutsan besterik ez bazan iturriko ura ekarten edo behiei euliak kentzen...

Benetan ederra zan baserriko giroa eta pozik baino pozago nengoan bertako euskera ederra eta aberatsa entzuten eta egiten.

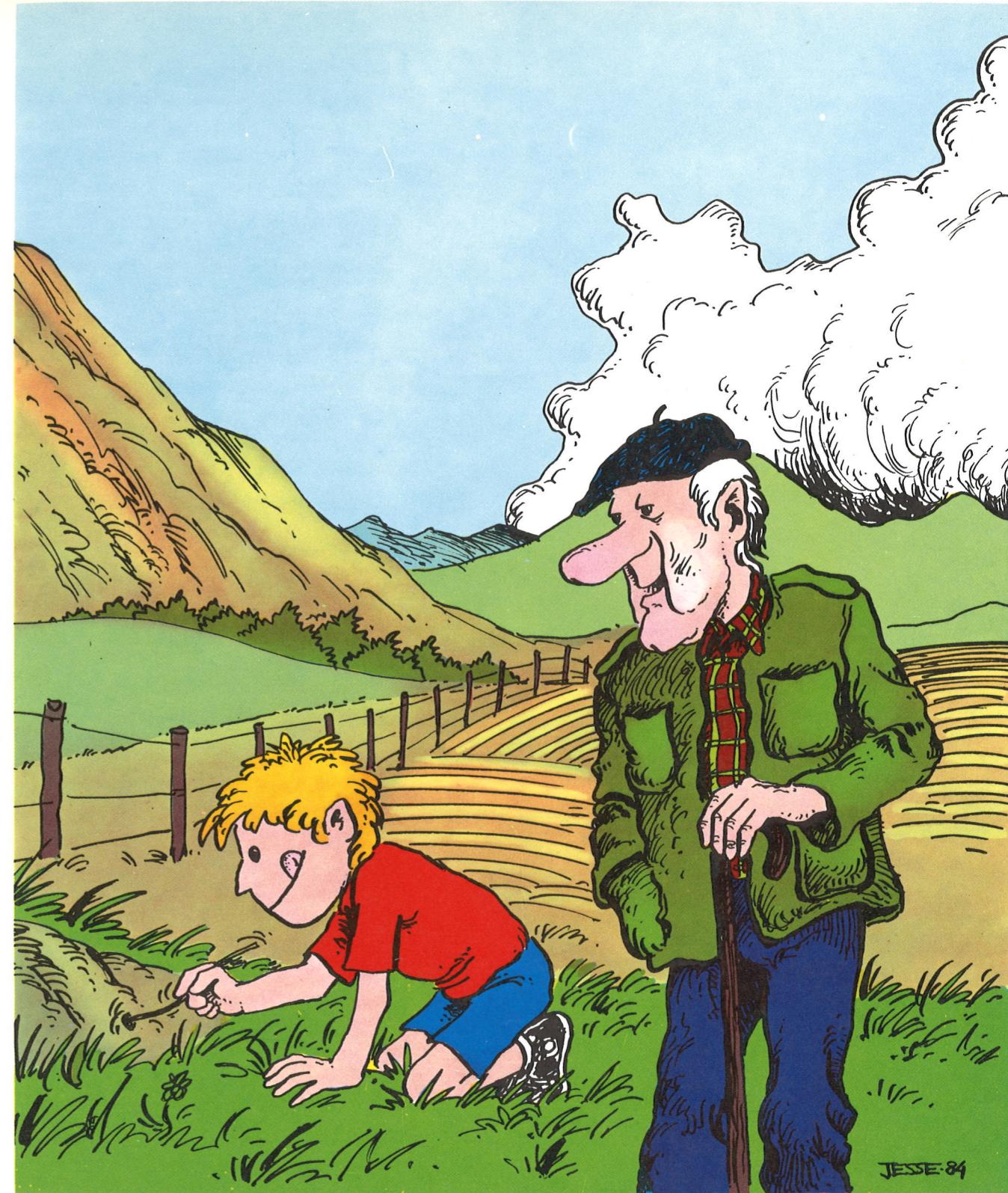

Egun baten aitita eta biok solorik solo ginioazan asto eta guzti bedarretan.

Etxe inguruko solo gehienak landa egozan eta zenbat gura bedar egoan egon ere.

Han nenbilen bedartzarik bedartzza txirritxirriak harrapatzen eta nekatu nintzanean esan neutsan aititari:

Landa: Bedarrarekin.
Zenbat gura: Asko.

—Hemengo landa guzietako bedarragaz zer egingo dozu ba?

—Ba, zati bat berdean jan eta beste guzia sikuatu negurako, neguan ganaduei emoteko, negu luzean asko behar izaten da eta.

—Aitita, benetan ere, honeek dira landa arloak!

—Bai, gaur landa dagoz baina lehen ez. Lehen garia eta artoa ereiten genduzan eta urterako lagin edo gehiago hartzen genduan. Garia eta artoa gauza ederrak ziran orduko garaian, gaur etxera datorkigu ogi-saltzailea baina.

Berdean: Berde dagoala.

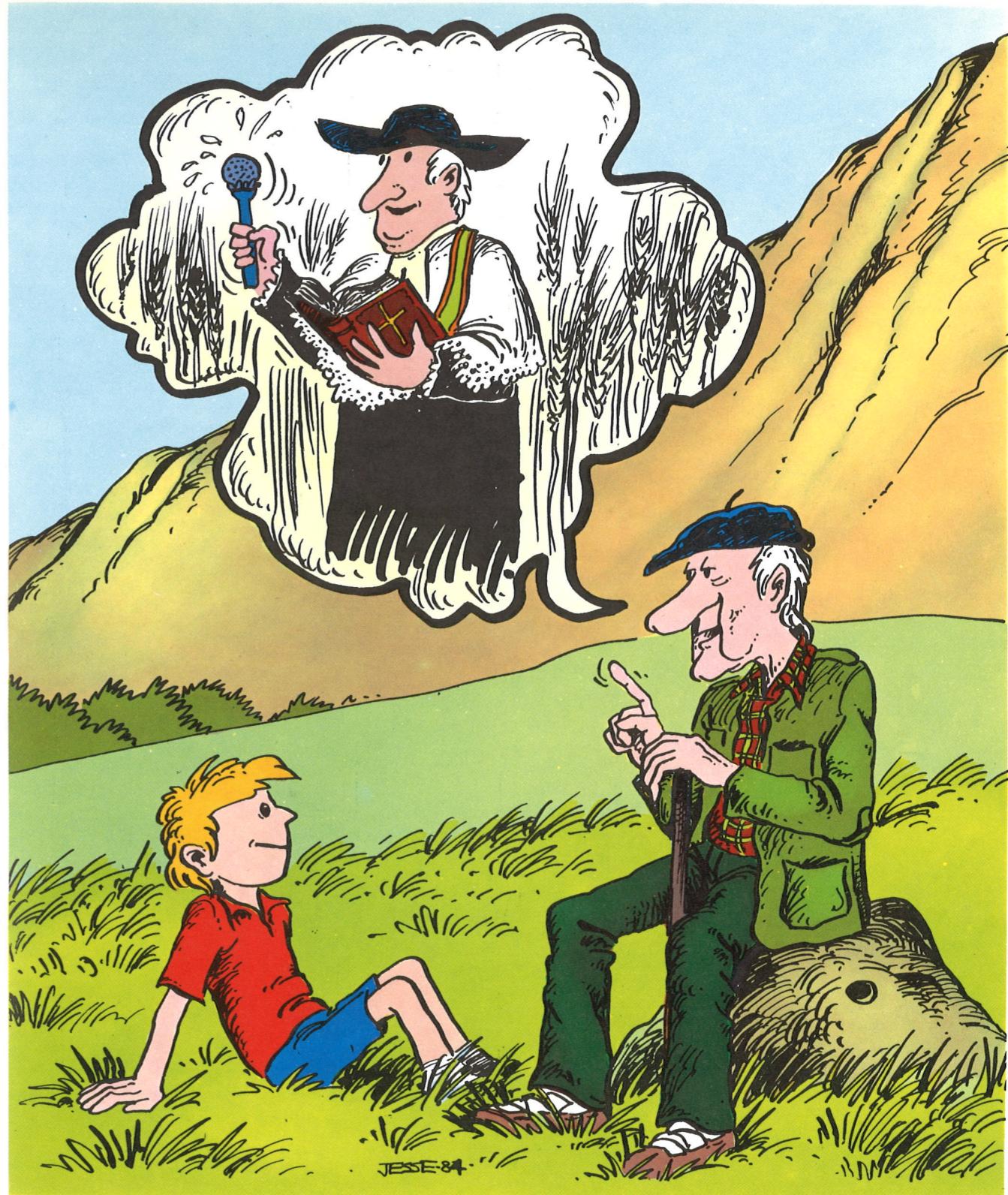
Lagin: Beste.

Kontuak atera gariak eta artoak zelako garrantzia eukiko eben, herriko abadea, soloak bedinkatzen etorten zan baserririk baserri, ekaitz edo trumoi-harriak alperrik galdu ez egiteko.

Hau dala eta, oraintxe gogoratu jat baten zer jazo zan gure herrian.

Ekaitz: Eguraldi txarra.

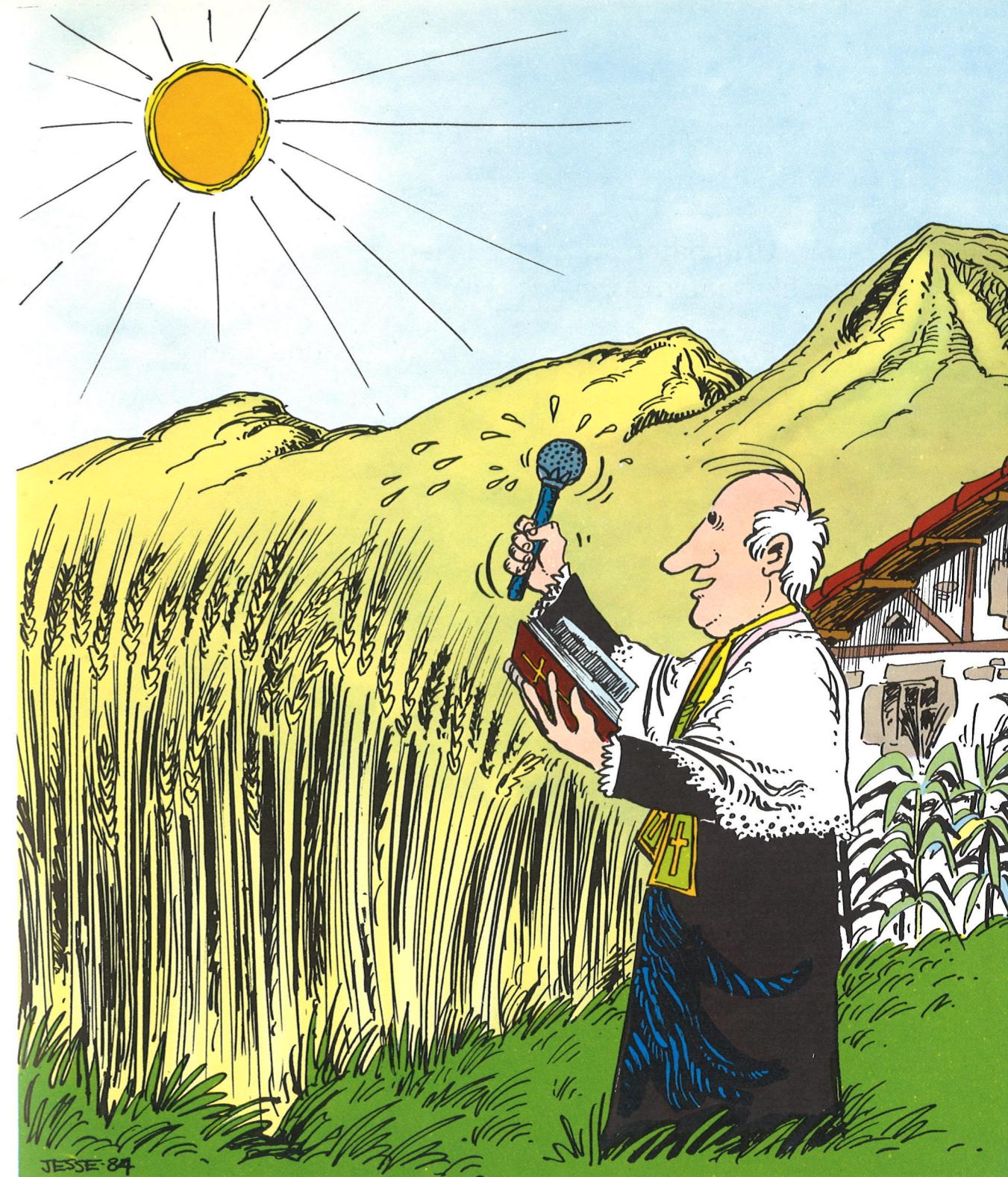

Urte baten, ohitura zan legez, herriko abadea soloak bedeinkatzen ebilen herri guztian zehar.

Pozik baino pozago egoan abadea gari eta arto onak baino hobeak egozalako.

Halako baten, abadea soloei begira egoala, deabrua agertu ei jakon ondoan dotore jantzita eta badinotso:

Dotore: Majorik.

- Urte ona e!
- Bai, ederra, Jaungoikoari eskerrak.
- Aurten harro egongo zaree daukazuezan garitza eta artotzakaz?
- Bai, pozik gagoz, egotekoa da eta.
- Ba, zuek gari eta artotza onak eukiko dituzue baina nik badituk zaldi eta gainetikoak zuen soloak zapaldu eta lorrintzeakoak!
- Neuk ere baditut hedeak zure zaldi eta gainetikoak lotzeko! —erantzun ei eutsan abadeak gogor ere gogor.

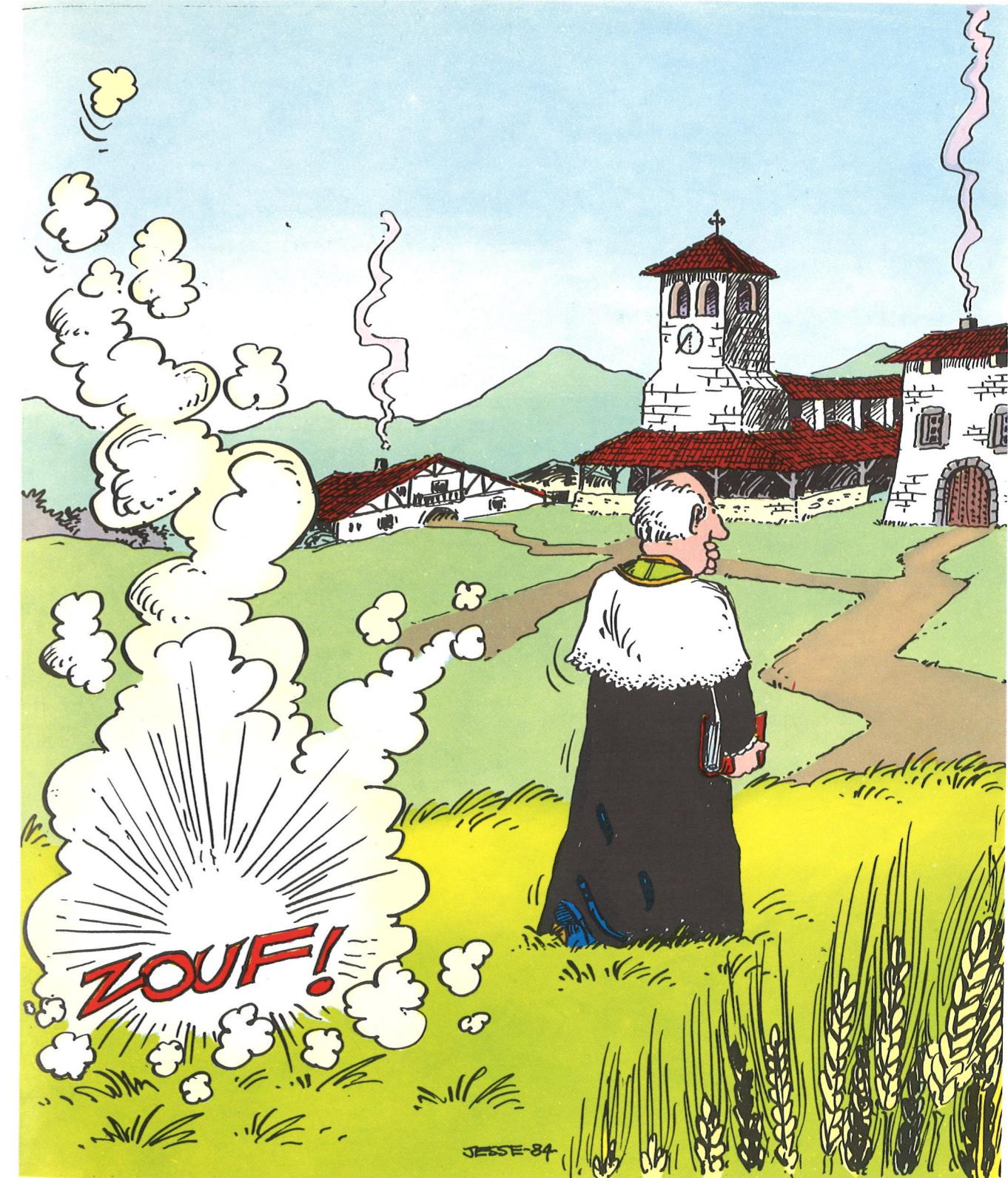
Lorrindu: Apurtu.
 Hedeak: Bridak.
 Lotu: Gelditu.

Deabrua, abadea hain gogor ikustean, bere-hala desagertu jakon tximistea legez.

Abadea, arduraz beterik, etxerantz etorren. Etxea eleizari deutsala eukan eta etxera heldu zanean izerdi-larria sikatu eta balkoian ezarri zan.

Tximistea: Oinaztua.
Deutsala: Ikutzen.

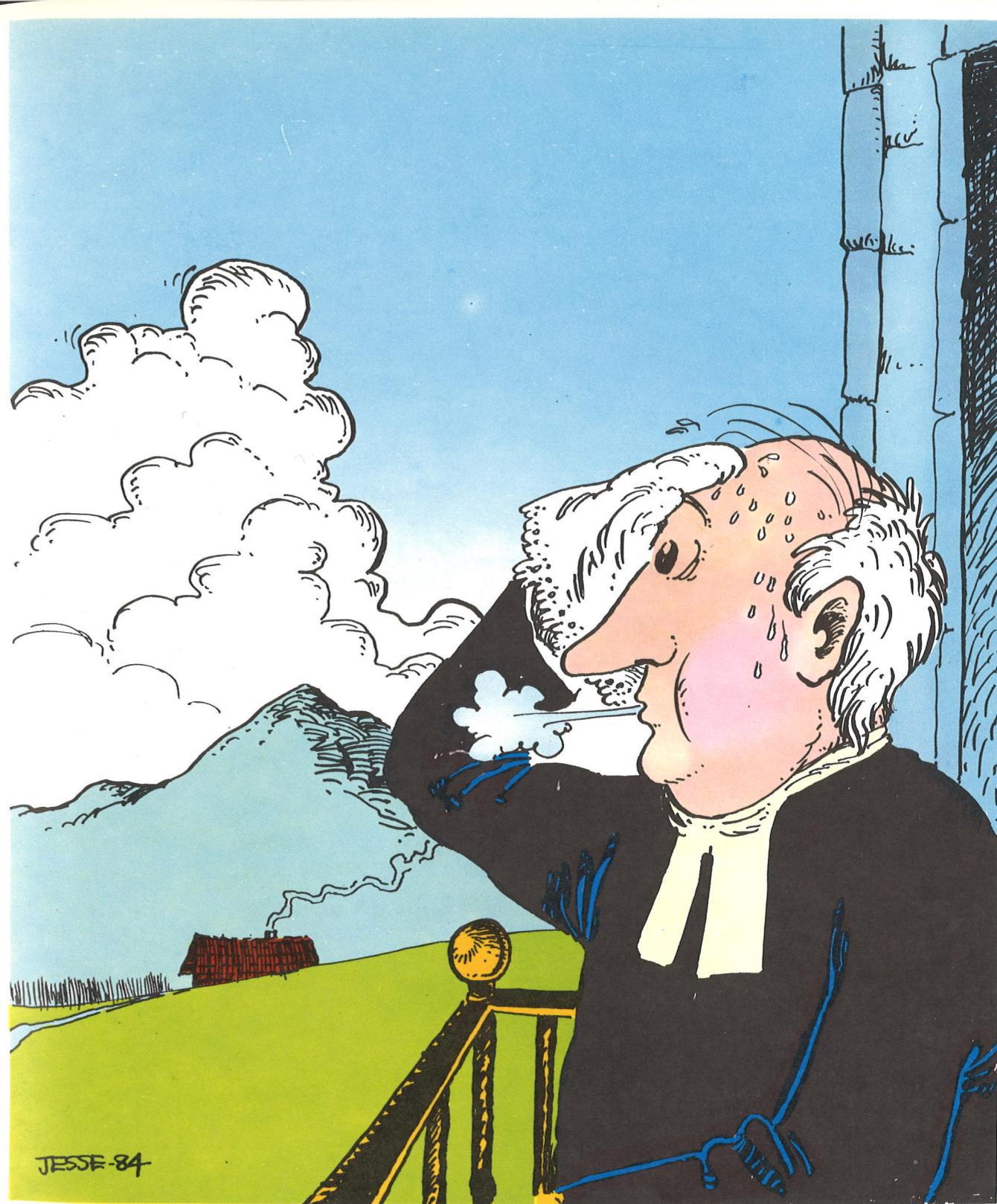

Kanpoan bero egoan, geroago eta beroago, gerizpetan ere egon ez egiteko moduko beroa egoan, txoriak erramatik botateko moduko beroa, eguzkia behera etorrela zirudien...

Abadea, behin zutundu, behin ezarri, arteak hartu ezinik egoan eta ez jakozan burutik kentzen deabruaren berbak.

Handik lasterrera inguruetako mendi osteetatik hodei laino zuriak agertzen hasi ziran.

Artea: Pazientzia.
Berbak: Hitzak.

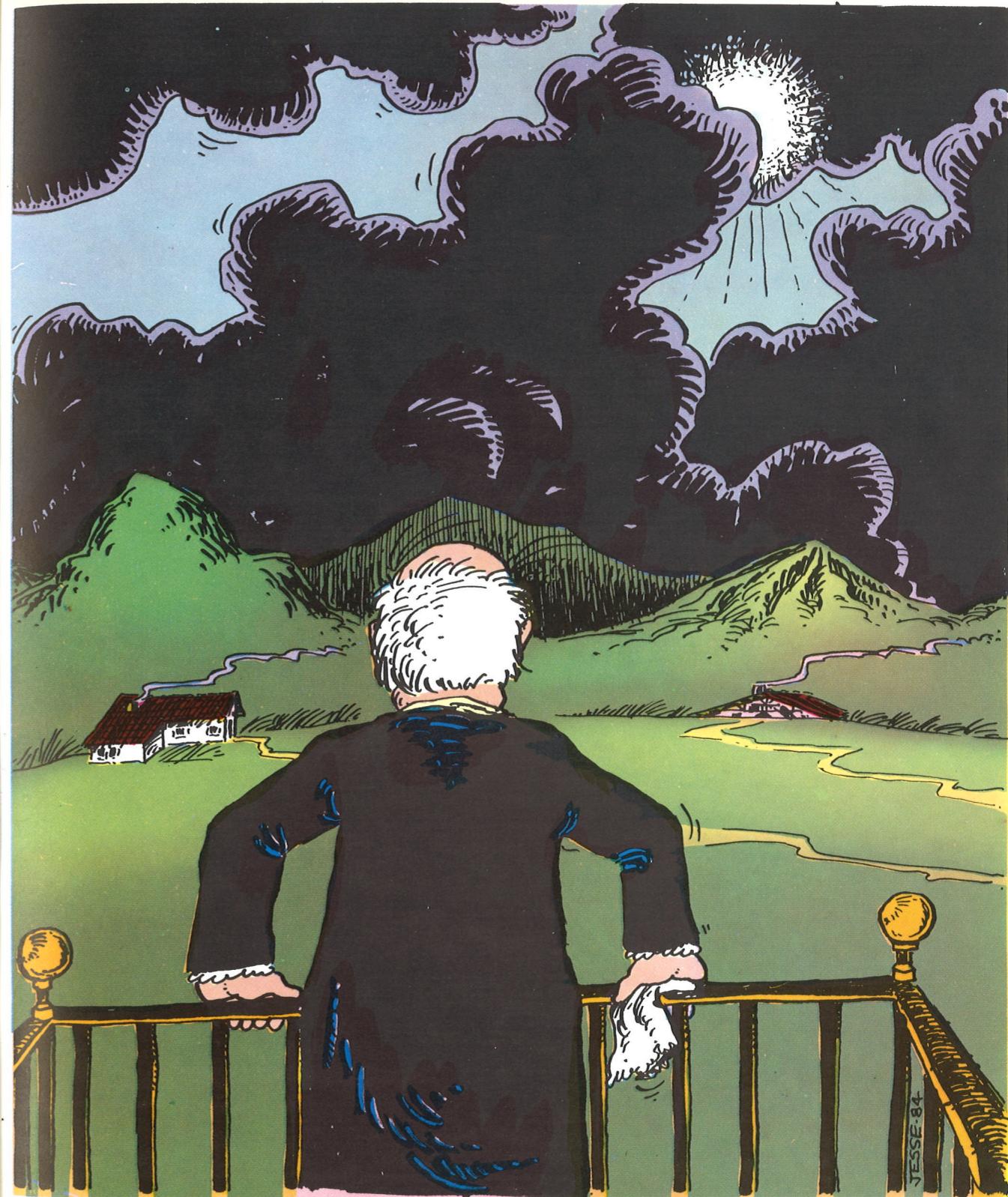

Ha zan larrialdia! Zerua urdin eta inguruak zuri. Hodei lainoak geroago eta hurrago, apurka-apurka zero urdina irentsiz.

Hodei laino zuriak baltzitzuz joiazan eguzkiari aurreak hartuz eta itxura motza hartzen joian eguraldia.

Ha zan ilundea! Zeruak lurrera etorri behar ebala zirudien munduaren azkena balitz legez.

Motza: Itsusia.

Abadea hestu eta larri baegoan, herritarrak askoz larriago euren lan guztiak alperrekoak izango ete ziran pentsatzen.

Halakoren baten lehenengo oinaztua ikusian herri guztian eta handik gerora lehenengo trumoia.

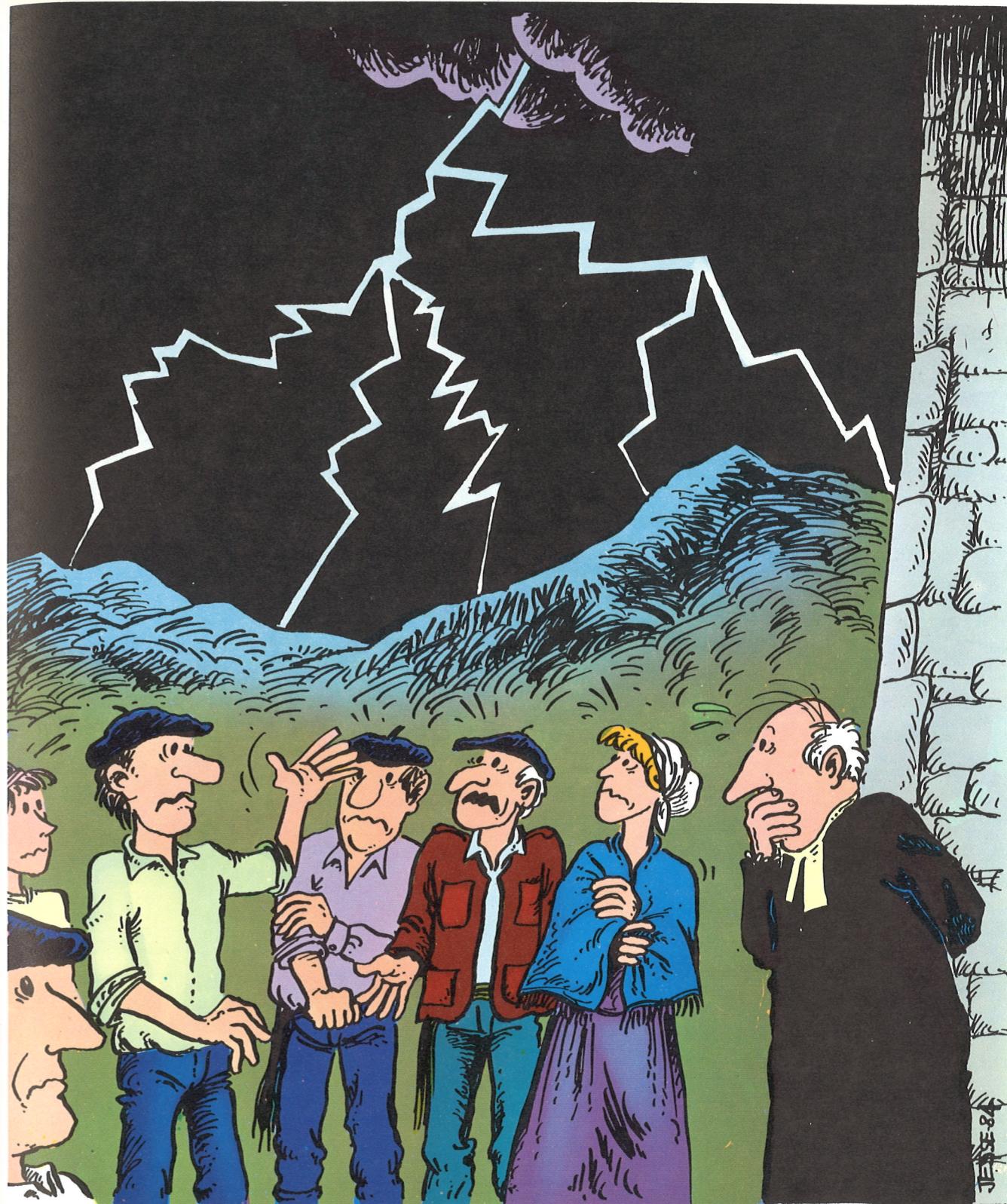
Herritar guztiak buruko uleak arteztuta eta ikaraz beterik hasi ziran esaten bata besteari:

—Oraintxe gagoz onak! Laster gariak ebatordu eta “parte txarrekoak” haserre. Gure urteko ogia joan zan! Zer ikusi behar ete dogu?

Oinaztua: Tximista.

Ebatordu: Edagi ordu.

“Parte txarrekuak”: Deabrua eta inpernukoak.

Oinaztua geroago eta berdeago eta trumoia indartsuago. Euri tantakada lodi banakaren bat ere jausten zan han hor hemen.

Baserritar guztiak etxeko leiho eta balkoietan, gora adi eta dardar ei egozan seguru. Bildurren bildurraz laino baltz artetik "zaldi eta prakagorriak" ikusten ei ebezan batetik bestera, ezbehar haren errudun "parte txarrekoak" zirala uste eben eta.

Dar-dar: Ikaraz.

Zaldi eta prakagorriak: Inpernukoak.

Abadea izerdi-larrian egoan baserritarrak hain larri ikustean eta pausurik galdu barik, sotanotsean, kanpandorrera joan eta kanpaiak joten hasi zan.

Herri guztia alkartu zan eleizan eta abadea aurretik zala otoitz egiten hasi zan.

Hotsa: Zarata.

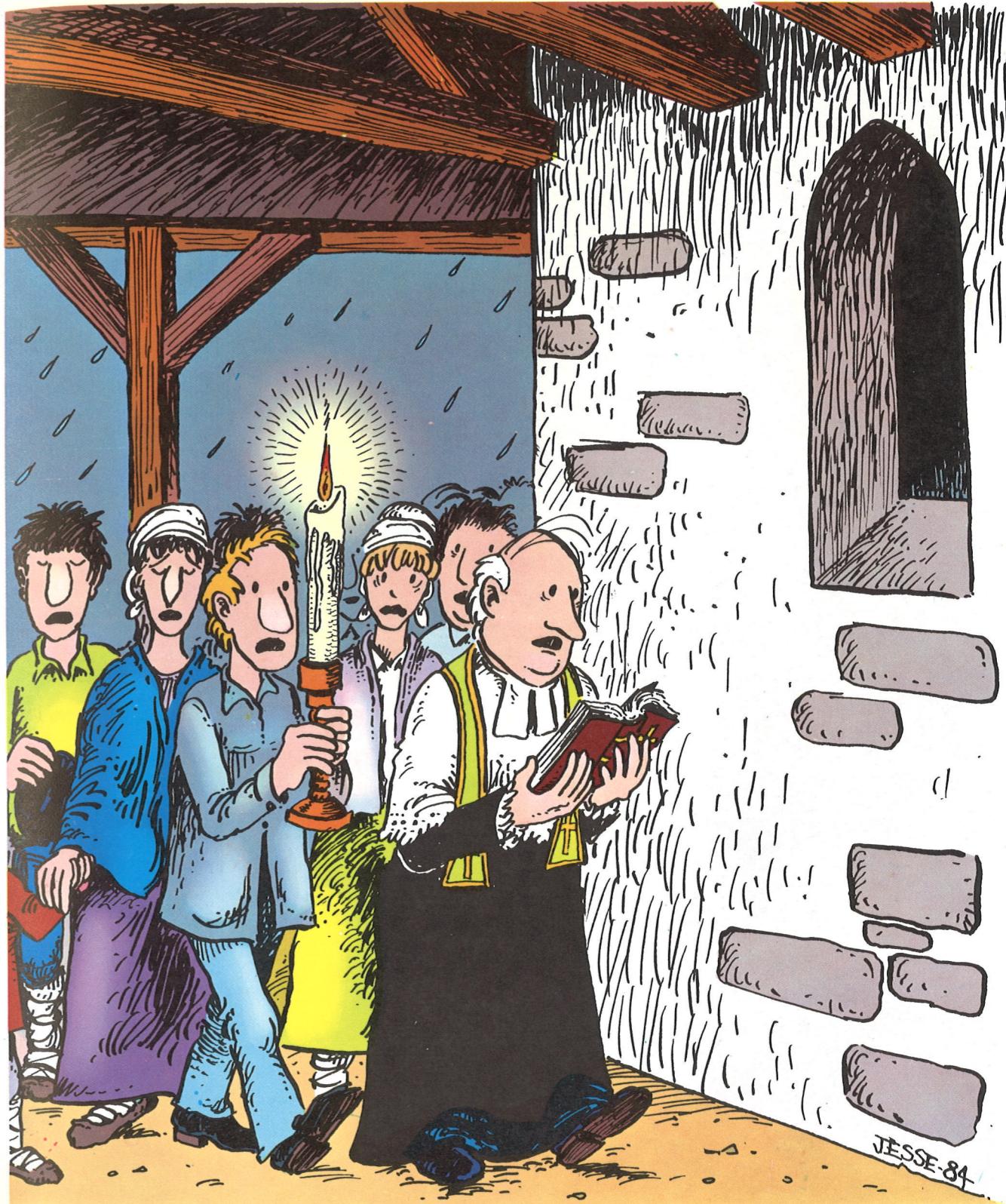

Otoitz guztiei gitxi eritzirik, kanpora urten eta eleiz ingurutik errogatibak ere egin ebezan letaniak abestuz.

Azkenez, abadea, sakristiara joan, alba eta estola jantzi, otoitz liburua hartu eta elezportaleantz abiatu zan.

Sakristaua ere, kandela bedeinkatua eskuetan ebala, abadearen atzean joian.

Errogatibak: Eskari-otoitza.

Herri guztia, bildur-sartuta egoan elezportalean eta abadea eta sakristaua danen erdian be-deinkazinoa gertatzen.

Zerua guztiz ilundu ei zan eta noizbehinka zizzzt! zazzztt! oinaztuak eta brummm! brummm! trumoiak. Munduaren azkena ez bazan, ez zan gitxiago. Holakorik!

Bildurkilik: Bildur handiarekin.

Elezportalean egoan kuadrua! Gizonak txapelaik kenduta, andrak negar baten, umeak zarataka ezer ulertu ezinik, abadea jendea lasaitzen eta sakristaua dar-dar "beste mutilon" bildurrez.

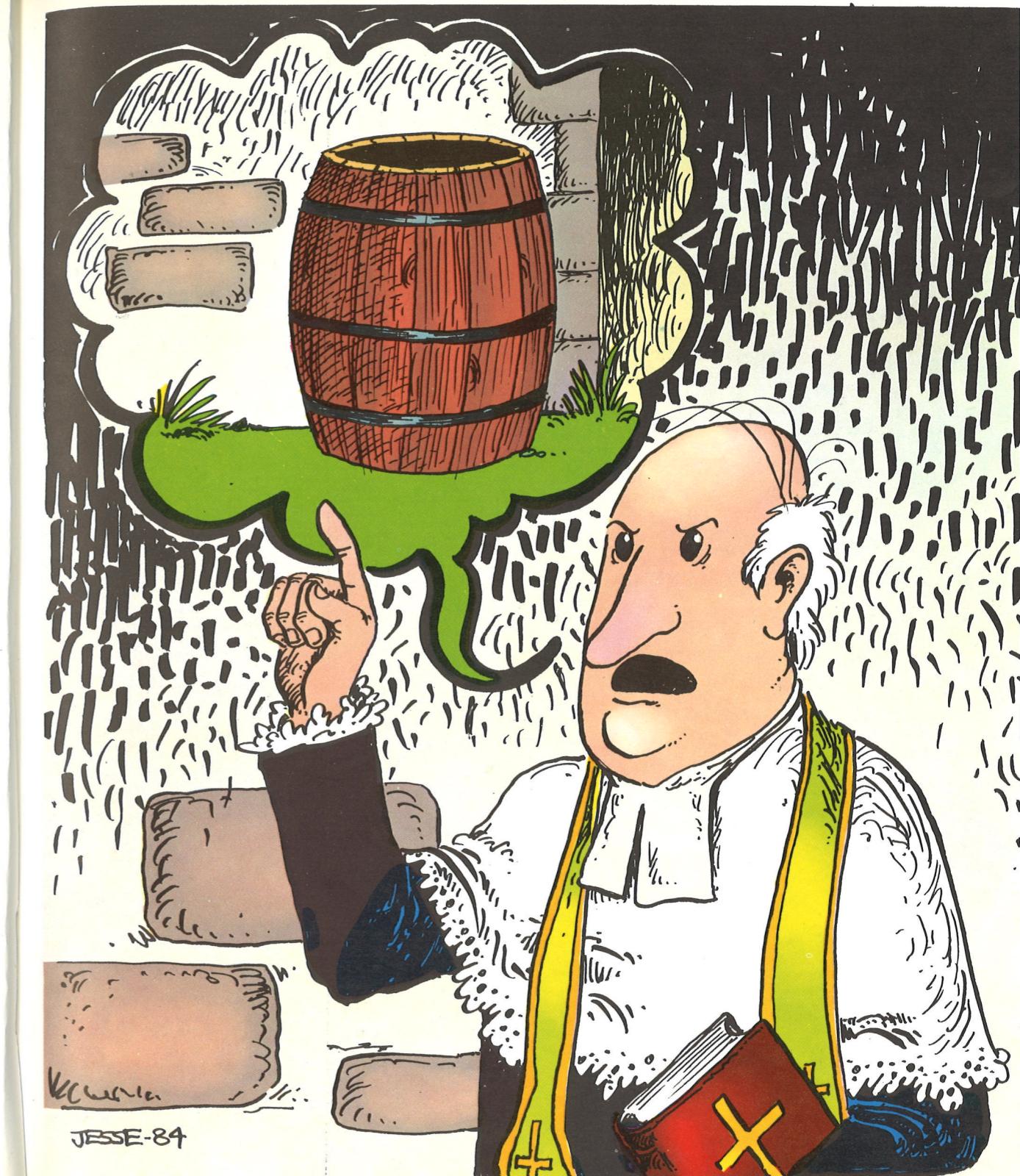
Halako baten, abadeak danei ixiltzeko agindurik, eta ahal eban lekutik indarrak aterarik, esan eutsen:

"**Beste mutilok**": Inpernuokoak.

—Orain elezportale honetatik herri guztia bedinkatuko dot eta Jaungoikoak gura dauana izan daitela!...

Eta oraindino gehiago dinotsuet, zeozerk jausi behar badau goitik behera, neure ortuko sagardo-barrika nagusira jausi daitela!

Hori esanda, abadeak zabaldu eban otoitz liburua eta hasi zan herri guztia bedeinkatzen.

Sakristaua osteria, bildurkilik, artega baino artegago egoan eta eskuetan eukan kandela bedeinkatua ere lurrera jausi jakon bere buru gainea "zaldi eta prakagorriz" beterik ikusi ebanean.

Abadeak, ikusi ikusten eban sakristaua, baina ezin eutsan kasurik egin otoitza irakurtzen egoalako.

Artega: Urduri.

Orduan sakristauak, ez ekianez zer egin, estolatik heltzen eutsan abadeari "parte txarrekoak" zein gainetu.

Abadea, irakurtzen egon arren, jakitun egoan sakristauari zer jazoten jakon eta otoitz egiteari itxi barik "zaldi eta prakagorriak" uxatzeko, ahal dan guztizko indarraz, ezkerreko oineko zapatea jaurti eutsen.

Gainetu: Gainera joan.
Uxatu: Aldendu.
Jaurti: Bota.

Zapatea boteaz batera, otoitza ere amaitu zan eta "parte txarreko" guztiak alde egin eben handik zehar laino baltz bildurgarrieta estalduz.

Zapatea lainoetaraino joan ei zan eta laino baltzak zatitu egin ei ebazan.

Une haretan, zarata handi bat entzun ei zan laino artean eta herritar guztiak gora adi egozala, goiko ur tantakada eta abazuza guztia, ur handiko erreka bat balitz legez, abadearen ortuko sagardabarrikan sartu ei zan seguru.

Ha izan ei zan izatekoa! Hodei guztia barrika barruan eta soloak bake bakean! Ezin eben sinistu ere egin! Amets bat zalakotan egozan danak, baina egia zan.

Une: Momento.

Abazuza: Ur-harriak, txingorra.

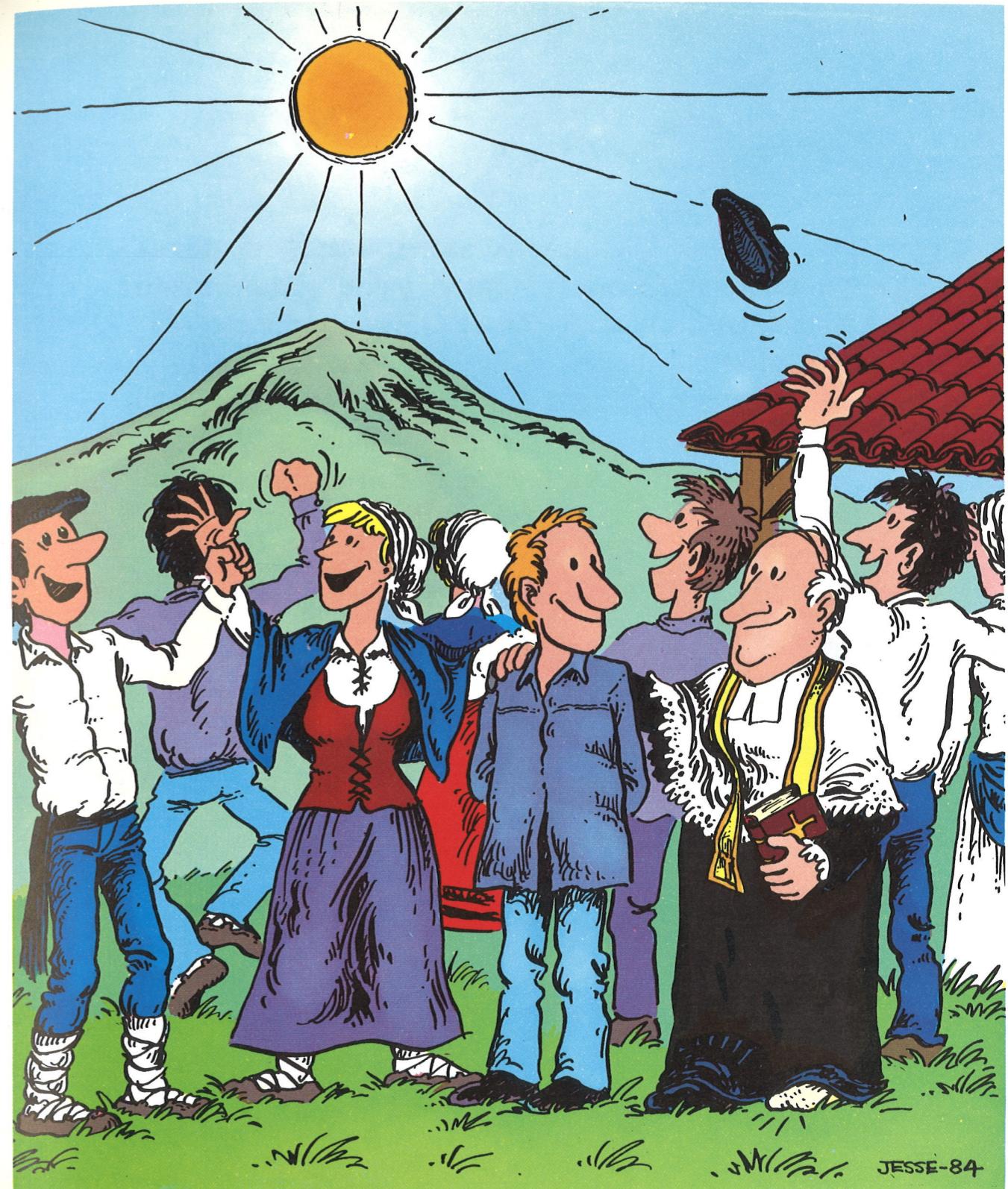
Eguzkiak urten eban barriro eta jende guztia negarra dariola egoan baina oraingoan pozarekin. Ez zan gitxiagorako!

Abadea ere pozik egoan eta sakristauari lepotik heldurik irribarre ganoso egiten ei eban.

Sakristaua oraindino susto-sartu eginik egoan baina ahorik askatu ez arren, pozez beterik ikusten ei zan ikusi ere.

Negarra dariola: Negarrez.

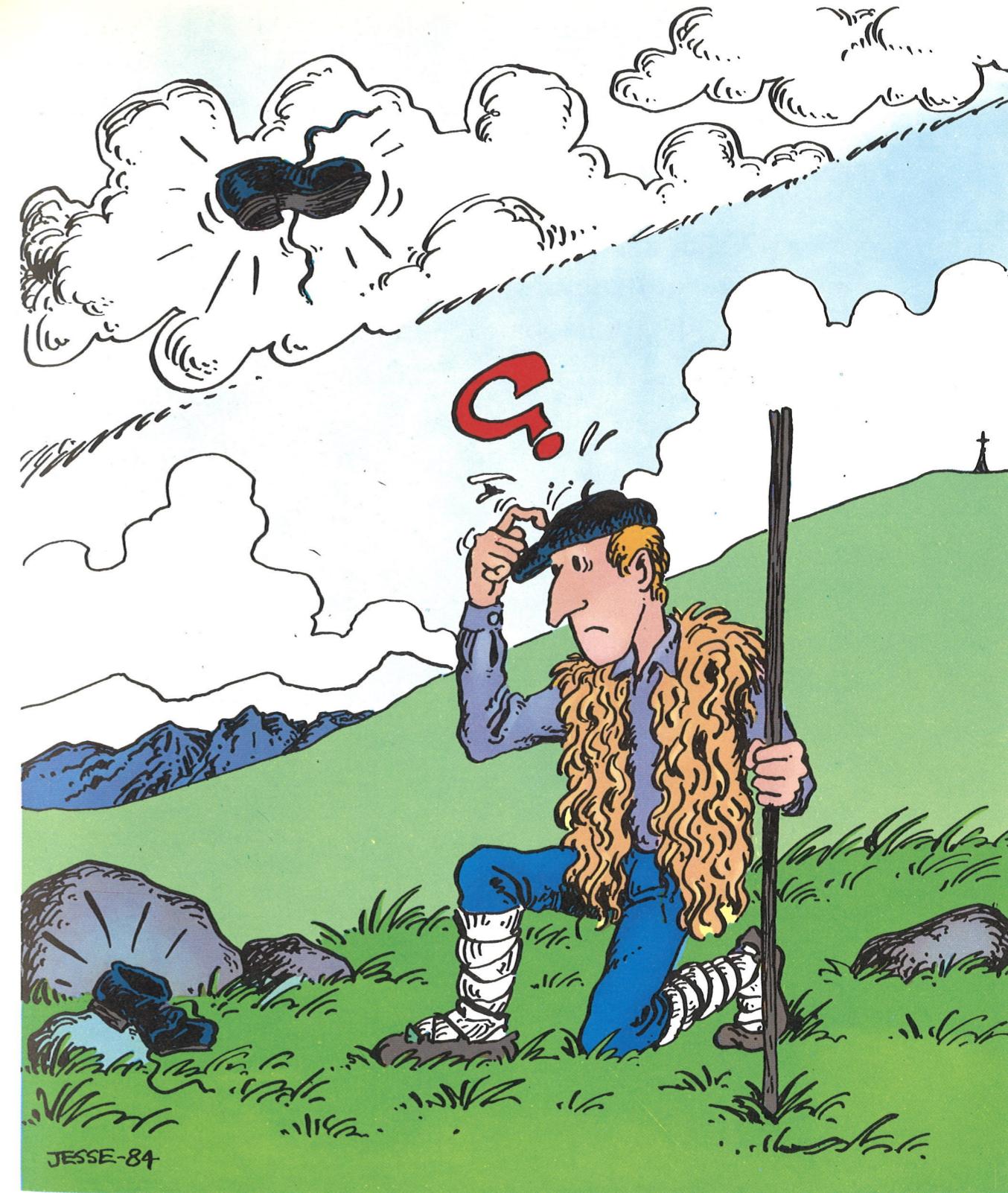
Susto-sartu: Sustua oraindino kendu barik.

Urteak joan urteak etorri, batzuk dinoenez abadearen zapatea lainoetan galdu ei zan, beste batzuk ostera, artzain batek Gorbea inguruan aurkitu ei ebala dinoe.

Dana dala, lehenengo gariak udan eta gero artoak udagoienean, zindo-zindo heldu ei ziran baka eta alkartasuna barriro baserrietara ekarriz.

Zindo: Osoan.

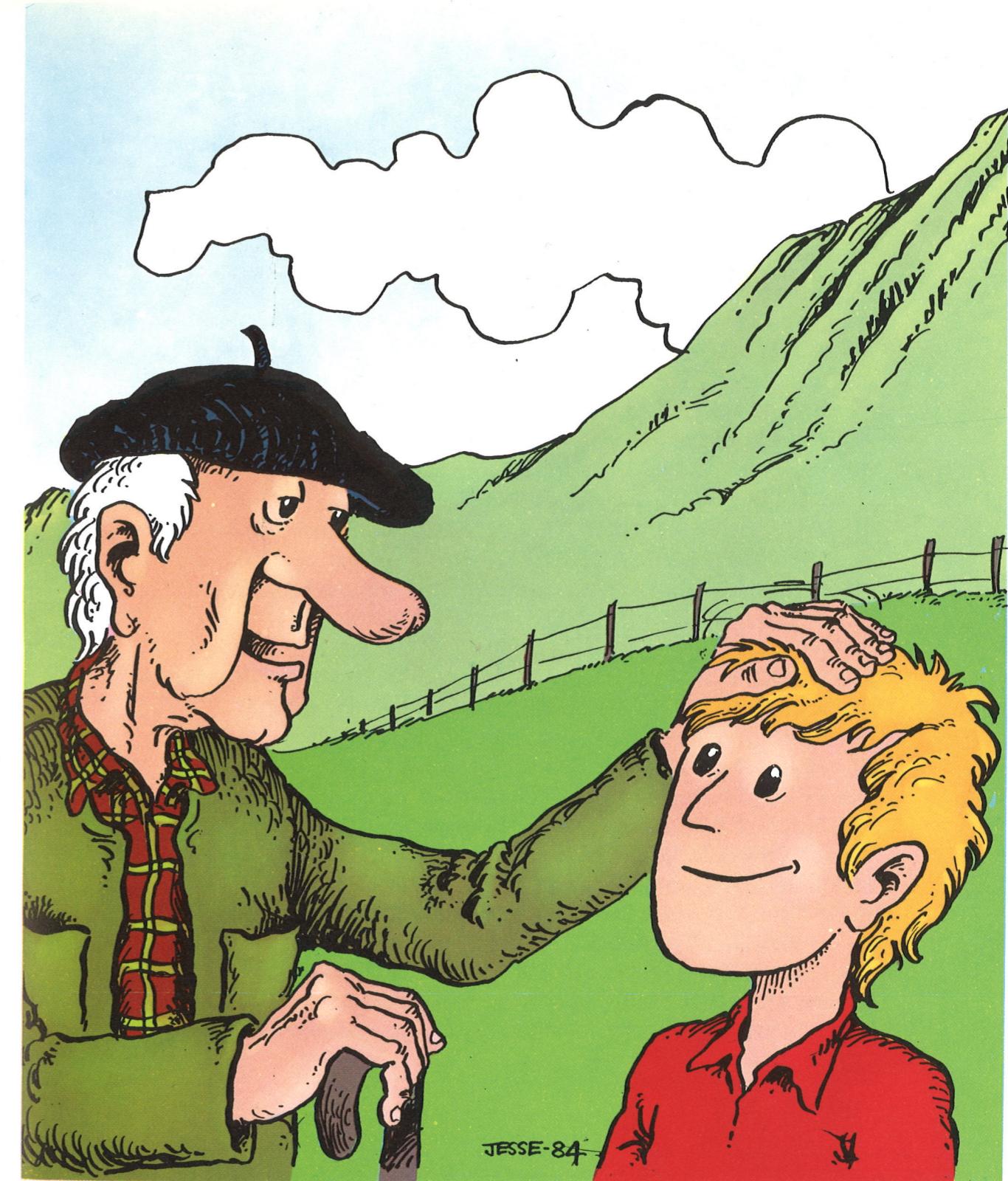

—Aitita, baina hori egia ete da ba? Nire mai-xuak dinoanetik oinaztua eta trumoia elektrizida-dearen kontuak dira.

—Bai, badakit; gaur danok dakigu hori kontu hori, baina lehenagokoak ez eukien elektrizidadearen barririk, eta hodei baltzak "parte txarrekoen" kontuak zirala uste eben.

Mundua aurrera doa eta garai bakoitzean garai bakoitzeko gauzak dagoz. Gaur ere nahiko oinaztu eta trumoi dago gizon artean. Bakean bizi-ko bagina hobeto!

Garaia: Aldia.

UMEENTZAKO IPUIN-TXORTA

- 1.-MARI ANBOTON ETA GORBEAN, Juan Manuel Etxebarria
- 2.-BAKOITZARI BERA, Ramón Etxebarria
- 3.-TXOLINTXU ETA NEKANETXU, Bibiñe Pujana - L. C. Abeal
- 4.-KARRAMARROEN IBILALDIA, Félix Zubiaga
- 5.-FRAKOTE IKERLARI, Ana Arruza
- 6.-MARI ANBOTOKOREN IBILALDIAK, Josu Penades Bilbao
- 7.-KUKUMETS, Juantxu Rekalde
- 8.-BASAJAUNAK, Juan Manuel Etxebarria
- 9.-AMAMAREN ABERETXOAK, Bibiñe Pujana
- 10.-LAMIÑAK, Juan Manuel Etxebarria
- 11.-KUKU PASOTA, Félix Zubiaga
- 12.-TXITXIBURRUNTZI ETA ARATOSTE, Bibiñe Pujana
- 13.-HALABEHARREZ MEDIKU, Félix Zubiaga
- 14.-IBANENTZAKO ARGIA APUR BAT, Edurne Urkiola
- 15.-MAINTON ETA PRAISKU, Bibiñe Pujana
- 16.-ABEREAK, Igone Magunagoitia
- 17.-ONDO IKASITAKOAREN AGERBIDEA, Ramón Etxebarria
- 18.-KISMI ETA OLENTZERO, Juan Manuel Etxebarria
- 19.-PERU TA MARIXA, Sabin Barruetabeña
- 20.-PERU TA MARIXA, Sabin Barruetabeña
- 21.-PERU TA MARIXA, Sabin Barruetabeña
- 22.-PERU TA MARIXA, Sabin Barruetabeña
- 23.-ARPEKO MARI, Eusebio Erkiaga
- 24.-SAN MARTINTXO, Juan Manuel Etxebarria
- 25.-PERUTXU ETA JENTILA, Juan Manuel Etxebarria
- 26.-HODEIA ETA ABADEA, Juan Manuel Etxebarria
- 27.-ARGI ETA TXIKO DEABRUAK, Juan Manuel Etxebarria
- 28.-PRAKAGORRIAK, Juan Manuel Etxebarria
- 29.-GORBEAKO TXORI GAIZTOAK, Juan Manuel Etxebarria